

Κώστας Κρεμμύδας

Εισαγωγικά

Ο Κώστας Βάρναλης ήταν μεταξύ των πρώτων που βολιδοσκόπησε η μετέπειτα συντακτική ομάδα του περιοδικού *Επιθεώρηση Τέχνης*, κατά το στάδιο προετοιμασίας του τεύχους, για τη διεύθυνση του περιοδικού. Η άρνηση του Βάρναλη ίσως να μην οφειλόταν μόνο σ' ένα κλίμα δυσπιστίας που αρχικά είχε καλλιεργηθεί μεταξύ των διανοούμενων της αριστεράς, αλλά και του κομματικού μηχανισμού σχετικά με την προέλευση της ιδέας και τη βιωσιμότητα του εγχειρήματος (πολιτική, καλλιτεχνική). Ας μην ξεχνάμε πως η έκδοση ενός εντύπου που θα καταγραφόταν, θα πιστωνόταν ή θα χρεωνόταν τελικά –πέρα από προθέσεις των εμπνευστών του– και θα χρηματοδοτείτο από την επίσημη Αριστερά, δεν προερχόταν, ίσως για πρώτη φορά, από κάποιο κομματικό γραφείο. Ήταν ιδέα του αστικής καταγωγής ζωγράφου Γιάννη Χαϊνή, που μέσω προσωπικών γνωριμιών τού πατέρα του εξασφάλισε την άδεια κυκλοφορίας από την κυβέρνηση της δεξιάς. Η υλοποίηση του εγχειρήματος δεν ανατέθηκε όπως θα αναμενόταν από την καθοδήγηση της ΕΔΑ σε κάποια στελέχη επιλογής της, αλλά αποτέλεσε πρωτοβουλία μιας παρέας νέων 25άρηδων περί τον Χαϊνή, που αφενός τους ένωνε κατά περίπτωση το Βαρβάκειο και αφετέρου η Μακρόνησος. Από την άλλη ας μην ξεχνάμε ότι ο Βάρναλης ήταν ήδη 70 ετών.

Πάντως μόλις στο δεύτερο τεύχος του περιοδικού, Φεβρουάριος 1955, σ. 114-119, ο Βάρναλης δέχτηκε να συνεργαστεί έστω και εμμέσως, μέσω μιας ανθολόγησης ποιημάτων του με αφορμή τη συμπλήρωση 50 χρόνων λογοτεχνικής δημιουργίας (1904-1954). Δημοσιεύτηκαν τα ποιήματά του «Καταρράχτης» (συλλογή *Κηρήθρες*, 1904), «Πόνιοι της Παναγιάς», «Ορέστης», «Καλός λαός» (*Στο Γολγοθά*), «Η Μάνα του Χριστού», «Ενας – όλοι» και «Το μοιρολόγι των δούλων» (από την ανέκδοτη τραγωδία *Ατταλος ο Α'*). Εκτός από τα ποιήματα δημοσιεύτηκε ως εισαγωγικό στην ανθολόγηση κι ένα χρονικό του Τάσου Βουρνά, σ. 109-113, που, κατά τον συγγραφέα του, στόχευε να καλύψει τη σκόπιμη παράλειψη των πνευματικών ιδρυμάτων του τόπου, των λογοτεχνικών σωματείων και του ημερήσιου Τύπου να τιμήσουν την 50χρονη προσφορά του Βάρναλη στα ελληνικά γράμματα, ένα κενό που ήθελε να καλύψει το μικρό αφιέρωμα της *Επιθεώρησης Τέχνης*. Μεταξύ άλλων σημειώνει ο